

Roditeljska knjižica - Bosanski/Srpski/Hrvatski

OBRAZOVANJE - ŠANSA ZA VAŠU BUDUĆNOST

Izbor obrazovanja i zanimanja za osobe s
migrantskim porijeklom

Savjetnici za obrazovanje i izbor zanimanja
WIFI-a i privrednih komora

SADRŽAJ

PUT NA TRŽIŠTE RADA - BITNI USLOVI.....	2
ZNAČAJ ZAVRŠENOG OBRAZOVANJA.....	2
JEZIK OTVARA VRATA	3
IZBOR ZANIMANJA - POSTAVLJANJE SKRETNICA ZA ŽIVOTNI PUT	4
VOZNI RED ZA VAŠE DIJETE	4
NAĆI PRAVI PUT - ŠKOLA ILI NAUKOVANJE?.....	5
KAKO RODITELJI MOGU POMOĆI KOD IZBORA ZANIMANJA?	6
AUSTRIJSKI SISTEM OBRAZOVANJA U PREGLEDU.....	8
ZANAT - STRUČNO OBRAZOVANJE ZA BUDUĆNOST	9
DUALNO OBRAZOVANJE	9
ZAŠTO IZUČITI ZANATSKO ZANIMANJE?	10
KARIJERA SA ZANATOM	10
KONKURISATI ZNAČI: PROMOVISATI SEBE	11
ADRESE & LINKOVI	13
SAVJETOVANJE ZA MIGRANTE - IZBOR.....	13
ZAVODI ZA OBRAZOVNO SAVJETOVANJE I SAVJETOVANJE ZA IZBOR ZANIMANJA PRIVREDNIH KOMORA I INSTITUTA ZA UNAPREĐIVANJE PRIVREDE (WIFI) AUSTRIJE.....	14

Bilješka o izdavaču

Vlasnik medija i izdavač:

Wirtschaftsförderungsinstitut der Wirtschaftskammer Österreich (WIFI Österreich)
Team Bildungsmanagement, Mag. Albert Gebauer
A-1045 Beč, Wiedner Hauptstraße 63

© 2009., sva prava zadržana
Izdanje: 1/2009

Autori: Savjetnici za obrazovanje i izbor zanimanja instituta za unapređivanje privrede i privrednih komora kao i saradnici ibw - Institut für Bildungsforschung der Wirtschaft

Slike: Fotolia, www.fotolia.com

Štampa: Samson Druck Gesellschaft m. b. H., www.samsondruck.at

Autorska prava na djelo uključujući sve njegove dijelove su zaštićena. Svaka upotreba bez saglasnosti instituta „Wirtschaftsförderungsinstitut der Wirtschaftskammer Österreich“ je zabranjena. To posebno važi za fotokopije, umnožavanje, prevođenje, prenos na mikrofilmove i pohranjivanje i obradu u elektronskim sistemima.

Ako su u daljem tekstu navedeni nazivi koji se odnose na osobe samo u muškom obliku, onda se oni odnose na žene i muškarce u jednakoj mjeri. Ako se isti odnose na određene osobe, koristit će se odgovarajući oblik specifičan za pol. Ukazuje se na to da su svi navodi uprkos pažljivoj obradi bez garancije. Garancija WIFI-a Austrija je isključena.

OBRAZOVANJE - ŠANSA ZA VAŠU BUDUĆNOST

Izabrati odgovarajuće zanimanje ili prikladnu školu je uzbudljiv zadatak za mlade ljude. Ali i Vi kao roditelji se nalazite pred velikim izazovom: naime da pratite taj izbor zanimanja, pružite podršku tamo gdje je potrebna i tražena, ali da ne preuzimate odlučivanje.

Kao migrant ste postali dio društva i kulture koji su u koječemu različiti i drugačije funkcionišu od onoga na što ste dosada bili naviknuti. U to spada također i to da se Vi i Vaša djeca morate snaći u obrazovnom sistemu i poslovnom svijetu koji se možda bitno razlikuju od onoga što ste dosada poznavali.

Sa knjižicom „*Obrazovanje - šansa za Vašu budućnost*“ želimo Vama i Vašoj djeci pomoći da napravite korak dalje pri upoznavanju radnih i obrazovnih puteva u Vašoj novoj domovini i korišćenju različitih mogućnosti i šansi u stručnom obrazovanju. U Austriji postoji veoma širok izbor obrazovanja i zanimanja. Za ravno 260 zanatskih zanimanja postoji u Austriji školovanje, a mnoga dalja zanimanja se mogu izučiti putem školskog obrazovanja ili studija.

Izbor zanimanja znači odlučiti se za podobno zanimanje, podobno obrazovanje. To prije svega znači da omladinci sami sebe moraju dobro poznavati. Samo tako se mogu odlučiti za zanimanja i obrazovanja koja im dobro odgovaraju.

U roditeljskoj knjižici „*Obrazovanje - šansa za Vašu budućnost*“ smo za Vas sakupili nekoliko centralnih informacija vezanih za izbor zanimanja i obrazovanje, te Vam dajemo upute kako da na najbolji mogući način podržavate Vaše kćerke i sinove. Za to je naravno neophodno da sami upoznate razne stepene izbora zanimanja i mogućnosti obrazovnog sistema.

Kao savjetnici za obrazovanje i izbor zanimanja privrednih komora i WIFI-a Vam pri tome želimo pomoći. Naše kontaktne adrese ćete naći na poleđini ove roditeljske knjižice.

Još jedna napomena: Izbor zanimanja nije ništa konačno; nanovo se orijentisati i prilagođavati dosadašnji put će uvijek biti potrebno i u našem brzom svijetu sve važnije. Kod prvog izbora zanimanja se ne radi o velikoj životnoj odluci, radi se prvenstveno o tome da izaberete dobar start.

Vaš autorski tim

PUT NA TRŽIŠTE RADA - BITNI USLOVI

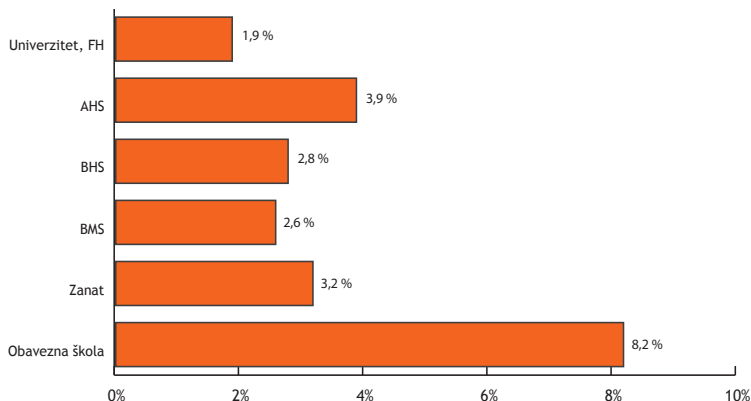
ZNAČAJ ZAVRŠENOG OBRAZOVANJA

U Austriji je kako za momke tako i za djevojke veoma važno da za zanimanje kojim se žele baviti imaju završeno stručno obrazovanje. Samo s obuhvatnim obrazovanjem (naukovanje, škola ili studij) moguće je dobiti dobro radno mjesto. I kasnije mogućnosti napredovanja zavise od toga. Uslov za uspjeh u poslovnom svijetu je dakle da Vaše dijete završi svoje obrazovanje i ni u kom slučaju ga ne prekine prijevremeno.

Pozitivno završeno obavezno školovanje je bitan uslov za dalje školsko obrazovanje. I većina preduzeća prilikom izbora svojih učenika veliki značaj pridaju pozitivnom (dobrom) svjedočanstvu obavezne škole. **Glavna škola se može i naknadno završiti**, npr. takozvanim eksternističkim ispitom u glavnoj školi ili tečajevima u zavodima za usavršavanje (npr. VHS ili bfi).

Na slici je prikazana stopa nezaposlenih prema formalnom završetku obrazovanja za 2008. godinu:

Napomena: FH = Fachhochschule (Stručna visoka škola), BHS = Berufsbildende höhere Schule (Viša škola usmjerenog obrazovanja), AHS = Allgemein bildende höhere Schule (Opšteobrazovna viša škola), BMS = Berufsbildende mittlere Schule (Srednja škola usmjerenog obrazovanja)

Izvor: Statistik Austria

To na primjer znači da je od 100 osoba koje su završile najviše obaveznu školu u 2008. godini u prosjeku 8 osoba bilo nezaposleno.

JEZIK OTVARA VRATA

Poznavanje njemačkog jezika u Austriji

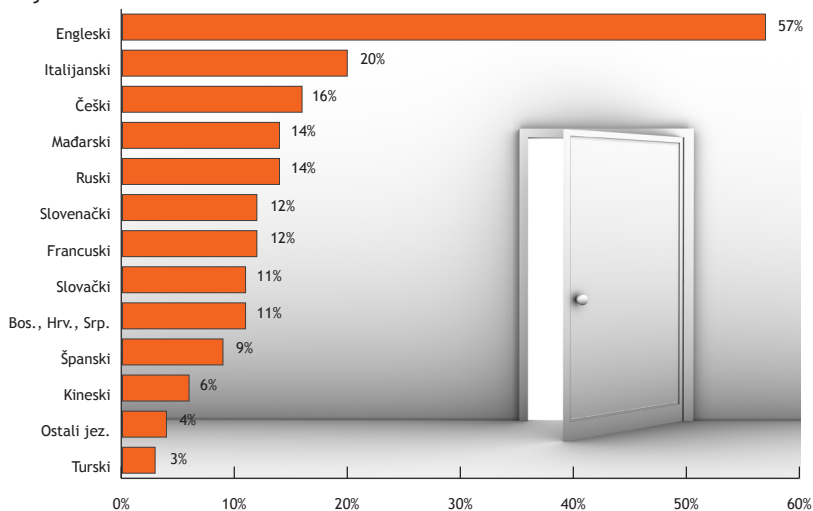
Ako Vaše dijete želi da se obrazuje ili da radi u Austriji, onda mora moći govoriti i pisati njemački jezik. Samo stalnom vježbom je moguće pravilno naučiti jezik. Zato motivišite Vaše dijete da i u slobodno vrijeme s prijateljima i u porodici uvijek vježba jezik.

Poznavanje njemačkog jezika se može i dodatno poboljšati, ako budete pohađali neki kurs njemačkog jezika. WIFI i mnogi drugi zavodi za usavršavanje nude kurseve jezika za početnike i za naprednije.

Poznavanje stranih jezika u Austriji

U našem globaliziranom radnom svijetu sve je važnije poznavanje stranih jezika. Ako omladinci pored njemačkog govore i svoj maternji jezik, to za njih može predstavljati veliku prednost. Tada će im možda i lakše padati da nauče još neki jezik. Tko govori više jezika, taj na tržištu rada često ima veoma dobre mogućnosti za zapošljavanje.

Slika Vam pokazuje koji jezici će sa stanovišta austrijskih preduzeća u budućnosti biti od posebnog značaja:

Napomena: Bos., Hrv., Srp. = Bosanski, Hrvatski, Srpski; ostali jez. = ostali jezici

Izvor: ibw-anketa među preduzećima (n=2.017 anketirana preduzeća)

IZBOR ZANIMANJA - POSTAVLJANJE SKRETNICA ZA ŽIVOTNI PUT

VOZNI RED ZA VAŠE DIJETE

INTERESI

Gdje leže moji interesi, sklonosti, želje i snovi u slobodno vrijeme i u školi?

OČEKIVANJA OD ZANIMANJA

Što me motiviše? Koje djelatnosti, koji materijali, koji kontakti, koja radna mjesta me interesuju?

JAČINE

Gdje leže moje sposobnosti, talenti, vještine i osobine? U čemu sam dobar?

ISPITIVANJE ZANIMANJA

Upoznajem različita zanimanja.

PRIVREMENI CILJ

Imam privremeni cilj za moje zanimanje.

PRONAĆI ALTERNATIVE

Razmišljam o daljim zanimanjima kojima se želim baviti.

RAZMISLITI O POSLJEDICAMA

Svjesno posmatram prednosti i nedostatke.

ODLUKA

Odlučujem se za jedno zanimanje odnosno jedno obrazovanje/školu.

REALIZACIJA

Tražim slobodno mjesto za naukovanje ili se prijavljujem u školu za nastavak obrazovanja.

NAĆI PRAVI PUT - ŠKOLA ILI NAUKOVANJE?

Naukovanje, škola, studij - težak izbor. U austrijskom sistemu obrazovanja mnogi putevi vode do cilja, za svakog tipa postoji odgovarajuća ponuda.

Naukovanje znači da se omladinci najvećim djelom obučavaju neposredno u pogonu i samo malo vremena provode u školi. Kod **školskog obrazovanja** (skoro) cijelo vrijeme provode u školi.

Od značaja za izbor „škola ili naukovanje“ su prije svega interesi, sposobnosti i ličnost omladinaca.

Međutim često sasvim drugi uticaju igraju veću ulogu:

- tradicija u porodici
- uzori u porodici ili u krugu poznanika
- obrazovna ponuda u neposrednoj blizini mjesta boravka i
- generalni imidž raznih obrazovanja

Pokušajte da isključite te uticaje i razmislite:

Da li Vaše dijete radije uči na svakodnevnom poslovnom radu i želi li praktično primjenjivati svoje sposobnosti? Onda će se na naukovanju vjerovatno bolje osjećati.

Da li je Vašem djetetu draže da svoje znanje i svoje sposobnosti uči više teoretski, puno razmišlja o naučenim iskustvima i da ista tek kasnije praktično primjenjuje, onda je za Vaše dijete podobnija škola.

Za nekoga će u dobi od 15 godina biti još prerano da se jasno opredijeli za neki obrazovni put. Kako za Vas kao roditelje, tako i za same omladince je važno da to prihvate. Dopusite promjenu izbora zanimanja ili obrazovanja, čak i ako time vrijeme obrazovanja bude trajalo dvije do tri godine duže.

KAKO RODITELJI MOGU POMOĆI KOD IZBORA ZANIMANJA?

Prijatelji, nastavnici ili mediji ponekad imaju velikog uticaja na odluku o obrazovanju i zanimanju omladinaca. Međutim oni još uvijek najviše slušaju savijete svojih roditelja.

To je za Vas kao roditelje velika odgovornost. Uz to još dolazi i to, da vrijeme izbora obrazovanja i zanimanja pada u isto vrijeme s pubertetom Vašeg djeteta. Promjenjivo raspoloženje, prkosne reakcije, agresije itd. stoje na dnevnom redu i iziskuju puno strpljenja i sposobnosti stavljanja u poziciju djece.

Roditelji si trebaju staviti pred oči da takav razvoj sa svim svojim krizama troši značajan dio duhovne energije. Tako može doći do privremenih oscilacija u školskom uspjehu. Ponekad se u takvim slučajevima pokaže od pomoći da se omladinac rastereti u školi, na primjer izborom naukovanja koje svoje težište ima u praktičnoj djelatnosti ili ponavljanjem jedne školske godine. Treba se izbjegavati stalno preopterećavanje, jer time se omladinci obeshrabruju i gube puno životne radosti.

Pronalaženje identiteta (Tko sam ja?) je u fazi odrastanja najvažniji korak u razvoju koji mladi ljudi moraju savladati. Zanimanje čini značajan dio identiteta odraslih. Time izbor zanimanja kao dio pronalaženja identiteta dobija centralni značaj.

Nekoliko savjeta Vam treba pomoći prilikom pružanja podrške pri izboru obrazovanja i zanimanja:

Ozbiljno shvatite želje za zanimanje

Iako omladinci često imaju veoma neobične predstave o zanimanju, ozbiljno ih shvatite. Razgovarajte međutim i o drugim mogućnostima, ukoliko se ipak ne ostvari željeno zanimanje.

Za vrijeme izbora zanimanja igrajte značajnu ulogu

Na osnovu privrednog razvoja u posljednjih nekoliko godina bit će sve teže i teže naći odgovarajuće mjesto za naukovanje. Naravno da omladinci, koji tražeći mjesto za naukovanje dobiju nekoliko otkaza, postanu nesigurni. Podržavajte Vaše dijete motivacijom i utjehom, kao osoba od povjerenja ili jednostavno kao pratilac.

Koristite javne ponude

Da bi uspio start u poslovni život, učenike podržava škola, nastavno osoblje i javna savjetovišta. Raspitajte se kod nastavnika Vašeg djeteta o planiranim aktivnostima i manifestacijama.

Pričajte o sopstvenom poslu

Pričajte Vašoj kćerci/Vašem sinu o Vašem poslu. Dajte uvida u tokove i pravila na Vašem poslu. Razgovarajte o uobičajnoj radnoj svakidašnjici. Ne pričajte samo o napornim stvarima, nego i o tome što Vam se sviđa na Vašem poslu. Pokušajte da izazovete radoznalost Vaše kćerke/Vašeg sina za poslovni svijet.

Pričajte o sopstvenom izboru zanimanja

Što je Vas motivisalo za izbor Vašeg zanimanja? Kojim prisilama ste tada bili izloženi? Koja različita zanimanja ste već obavljali?

Olakšajte pristup poslovnom svijetu

Pustite da Vaša kćerka/Vaš sin učestvuje na stručno-praktičnim danima/sedmicama u glavnoj školi ili politehničkoj školi. Možda imate i mogućnost da povedete Vaše dijete na svoje radno mjesto. Sopstveno iskustvo se ničim ne može zamijeniti.

Podržavajte samostalnost

Za vrijeme stručnog obrazovanja se najčešće već traži dosta samostalnosti. Podržavajte samostalnost omladinaca tako što već rano predate odgovornost za određene poslove u porodici.

Ne ocjenjujte zanimanja

Nema „dobrih“ i „loših“ zanimanja, samo ljudi koji „dobro“ ili „loše“ odgovaraju zanimanjima ili im se radni sadržaji u nekoj određenoj situaciji čine pozitivnim ili negativnim.

Rano počnite

Izbor zanimanja iziskuje vrijeme. Nastava za izbor zanimanja počinje na 7. školskom stepenu. Počnite još od tog vremena da razgovarate o daljem obrazovanju i kasnijem zanimanju.

Pobrinite se za dobar start u poslovni život

Ako netko radi nešto što čini zadovoljstvo, vrlo skoro će se ostvariti prvi uspjesi i samopouzdanje se jača.

U fazi izbora zanimanja je također bitno biti dosljedan i postavljati granice. Istovremeno Vaše dijete u tom periodu preorijentacije treba i puno strpljenja i razumijevanja. Premda to ne bi nikada priznalo, baš sada mu je potrebna Vaša ljubav, Vaša podrška i Vaš uzor.

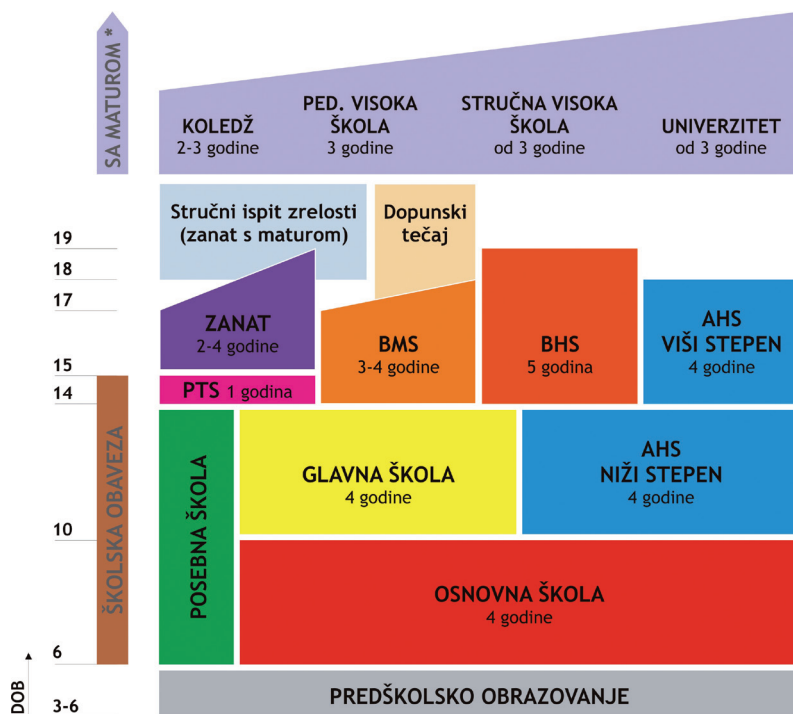
AUSTRIJSKI SISTEM OBRAZOVANJA U PREGLEDU

U Austriji školska obaveza traje **devet godina**. Ona uobičajno počinje sa 6. godinom života i traje do 15. godine života. Predškolsko obrazovanje može početi već od 3. godine života; najkasnije od jeseni 2010. godine je **jedna godina** u dječjem vrtiću prije polaska u školu obavezna.

- ☑ Osnovna škola: traje četiri godine, najčešće od 6. do 10. godine života
- ☑ Glavna škola ili AHS-niži stepen: traje četiri godine, najčešće od 10. do 14. godine života
- ☑ Posebna škola (osam odnosno devet godina)

Deveta školska godina se ispunjava:

- ⇒ u politehničkoj školi (PTS)
- ⇒ u prvom razredu jedne srednje škole usmjerenog obrazovanja (BMS) ili više škole usmjerenog obrazovanja (BHS)
- ⇒ u petom razredu opšteobrazovne više škole (AHS)

* odnosno stručnim ispitom zrelosti ili ispitom za sticanje prava na upis studija

Stručni ispit zrelosti je oblik mature.

ZANAT - STRUČNO OBRAZOVANJE ZA BUDUĆNOST

Izučavanja zanata znači: Učiti u praksi na radnom mjestu i u zanatskoj školi. U prosjeku se 40 % učenika poslije završetka jedne školske godine odluči za zanatsko zanimanje. Naukovanje je time najvažniji oblik stručnog obrazovanja u Austriji. Trenutno u Austriji postoji ravno 260 zanatskih zanimanja.

Uслов za početak zanatskog zanimanja je **ispunjena opšta školska obaveza** (devet završenih školskih godina). Da biste zaista našli mjesto za naukovanje, veoma važno je da imate **pozitivno završenu obaveznu školu**. Trajanje obrazovanja (**naukovanje**) iznosi **2 do 4 godine**. Većina zanatskih zanimanja traje 3 godine.

DUALNO OBRAZOVANJE

Obrazovanje šegrta se označava i kao **dualno obrazovanje**, jer se obrazovanje odvija na dva obrazovna mjesta. Praktična obuka u **zanatskom pogonu** se nadopunjava i produbljuje obrazovanjem u **zanatskoj školi**.

Obrazovanje šegrta = dualno obrazovanje

Obuka u pogonu

- specijalne vještine zanimanja
- specijalno znanje zanimanja

Nastava u zanatskoj školi

- Posredovanje stručnog osnovnog znanja
- Nadopunjavanje pogonske obuke
- Proširenje opšteg obrazovanja

POGON

- Učenje najnovijih tehnika sopstvenim radom
- Vršenje kvalifikovane djelatnosti odmah poslije naukovanja
- Učenje uz produktivan rad
- Učenje zajedno s drugima

ZANATSKA ŠKOLA

- Unapređivanje i nadopuna pogonske obuke stručnom nastavom za zanimanje
- Produbljivanje opšteg obrazovanja (njemački, matematika itd.)
- Stručno usmjereno učenje stranih jezika (engleski)

Zanatska škola se pohađa ili za vrijeme cijele godine (jednom do dva puta sedmično) ili kao tečaj (osam do dvanaest sedmica u komadu). Ostatak vremena šegrta uči i radi u pogonu.

Zanatske škole za zanatska zanimanja s puno učenika (npr. ekonomist ili pekar) postoje u svakoj saveznoj pokrajini. Kod zanatskih zanimanja s malim brojem učenika postoji i samo mali broj zanatskih škola u cijeloj Austriji (ponekad i samo jedna). One najčešće nude **internat** za učenike u zanatskim školama iz drugih regija zemlje.

ZAŠTO IZUČITI ZANATSKO ZANIMANJE?

- ☑ Završen zanat omladincima pruža dobre mogućnosti za napredak na poslu i stručno usavršavanje.
- ☑ Već za vrijeme obrazovanja zarađuju svoj sopstveni novac.
- ☑ Izučeno znanje mogu primjeniti odmah u praksi.
- ☑ Stiču završeno obrazovanje u struci.
- ☑ Istovremeno mogu polagati maturu (stručni ispit zrelosti: model zanat i matura).

KARIJERA SA ZANATOM

Po završetku obrazovanja u nekom zanatskom zanimanju omladinci imaju otvorene mnoge mogućnosti za stručno usavršavanje, koje im pružaju šanse za napredovanje na poslu i za razvoj, npr.:

- Dodatni završni zanatski ispit u nekom srodnom zanatskom zanimanju
- Ispit za **pogonskog majstora**
- **Majstorski ispit**
- Samostalnost
- Ispit za sticanje prava na upis studija ili stručni ispit zrelosti („Zanat i matura“) kako bi se započele studije na univerzitetu ili stručnoj visokoj školi

Okruglo 40 % rukovodećih osoba u austrijskoj privredi (preduzetnici i poslovođe) su završili zanat.

KONKURISATI ZNAČI: PROMOVISATI SEBE

Konkurisanje za radno mjesto se najčešće odvija u više koraka.

Kod konkurisanja se često postavljaju slijedeća pitanja:

- Zašto ste se odlučili za ovo zanimanje?
- Zašto konkurišete baš kod ovog pogona?
- Koje interese i vještine donosite za svoje željeno zanimanje?

Što ranije Vaše dijete razmisli o prikladnim odgovorima na ova pitanja, to će se bolje moći prezentirati kod preduzeća. → I time rastu šanse na radno mjesto ili mjesto za naukovanje!

Bitno kod konkurisanja za mjesta za naukovanje: Obrazovanje normalno počinje u septembru, mnoga preduzeća međutim svoja mjesta za naukovanje popunjavaju već u prethodnom januaru/februaru. Vaše dijete bi dakle trebalo početi s traženjem mjesta za naukovanje i konkurisanjem još u jesen zadnje školske godine.

Na ovo bi Vaše dijete trebalo obratiti posebnu pažnju - nekoliko savjeta za konkurisanje i osobni razgovor radi zaposlenja:

- ☑ Konkursno pismo i životopis bi uvijek trebali biti napisani **na kompjuteru** (koristiti jednostavno pismo, npr. Arial) i na **bijelom papiru**. Veoma veliki značaj se pridaje **pravopisu** i **čistoći** dokumenata.

- ☑ **Fotografije:** Trebale bi se koristiti pasoške slike u boji napravljene kod fotografa (ne koristiti fotografije iz automata, ne koristiti fotografije s godišnjeg odmora).
- ☑ Pažnja: **Životopis i konkursno pismo nikad ne slati u kopiji**, nego za svako konkurisanje nanovo napisati i izštampati.
- ☑ **Svjedočanstva slati samo u kopiji**, nikada ne slati originale.
- ☑ Uvijek prekontrolisati da li se podudaraju datum i lični podaci u konkursnom pismu i u životopisu, te da li su oba dokumenta potpisana.
- ☑ Kod konkurisanja za mjesto za naukovanje su uobičajni navodi o roditeljima i braći i sestrama. **Roditelji su osim toga bitne kontaktne osobe za preduzeća.** Kad Vaše dijete po završenom obrazovanju konkuriše za mjesto u preduzeću, ti podaci se izostavljaju.
- ☑ Vaše dijete se obavezno treba tačno informisati o preduzeću, npr. u internetu.
- ☑ Vaše dijete prethodno treba dobro pogledati gdje se nalazi preduzeće (u kojoj ulici) i kako se do tamo stiže. **Tačnost je OBAVEZNA**, najbolje je doći deset minuta prije termina. Ništa nije gore nego ići zadihan na razgovor.
- ☑ Uvijek sa sobom ponijeti sve dokumente na osobni razgovor.
- ☑ Lijepa, **čista odjeća** je bitna. Ali ona treba biti i udobna i pristajati Vašem djetetu i povodu. Da li će se obući odjelo/kostim ili ipak čiste farmerke s košuljom ili bluzom zavisi sasvim od toga za koje mjesto Vaše dijete konkuriše.
- ☑ Prilikom osobnog razgovora uspravno sjediti i sagovorniku za vrijeme razgovora ljubazno gledati u oči. Klimanjem glave se na primjer pokazuje, da se pažljivo sluša to što sagovornik govori.
- ☑ Vaše dijete treba dozvoliti da sagovornik dovrši rečenicu i potom pokušati **slobodno i konkretno** pričati o sebi. Uvijek odgovarati s kratkim **Da** ili **Ne** ostavlja jednako loš utisak kao i beskrajne priče.
- ☑ Pitati, ako se nešto ne razumije i za vrijeme razgovora i sam uvijek postavljati pitanja: Time Vaše dijete pokazuje zainteresovanost.
- ☑ Ako Vaš sin/Vaša kćerka dobije **puno odbijenica**, važno je da ne izgubi hrabrost. Zajedno razmislite šta bi mogao biti razlog za odbijenice. Još jednom tačno pregledajte konkursnu dokumentaciju na greške. Vaše dijete može pitati i kod preduzeća zašto je dobilo odbijenicu.

ADRESE & LINKOVI

SAVJETOVANJE ZA MIGRANTE - IZBOR:

- ☑ **Beč**
Beratungszentrum für Migranten und Migrantinnen ⇒ www.migrant.at
- ☑ **Donja Austrija**
Horizont - Beratungsstelle für Migrantinnen und Migranten ⇒ www.horizont-noe.at
- ☑ **Gornja Austrija**
Zentrum für MigrantInnen Oberösterreich (MIGRARE) ⇒ www.migrare.at
- ☑ **Salzburg**
Verein zur Beratung und Betreuung von Ausländern in Salzburg (VEBBAS) ⇒ www.vebbas.at
- ☑ **Tirol**
Zentrum für MigrantInnen in Tirol (ZEMIT) ⇒ www.zemit.at
- ☑ **Vorarlberg**
Okay. zusammen leben ⇒ www.okay-line.at
- ☑ **Koruška**
IAM - Institut für Arbeitsmigration
Beratung für Ausländerinnen und Ausländer ⇒ www.iam.co.at
- ☑ **Štajerska**
Zentrum zur sozialmedizinischen, rechtlichen und kulturellen Betreuung von Ausländern und Ausländerinnen in Österreich (ZEBRA) ⇒ www.zebra.or.at

ZAVODI ZA OBRAZOVNO SAVJETOVANJE I SAVJETOVANJE ZA IZBOR ZANIMANJA PRIVREDNIH KOMORA I INSTITUTA ZA UNAPREĐIVANJE PRIVREDE (WIFI) AUSTRIJE:

Information.Job.Karriere - Bildungsberatungsservice des WIFI Burgenland	Robert Graf-Platz 1 7000 Eisenstadt	T: 05 90 907 - 5140 E: waltraud.paulsich@wkbgltd.at W: www.bgltd.wifi.at
BiWi - Berufsinformation der Wiener Wirtschaft	Währinger Gürtel 97 1180 Wien	T: (01) 514 50 - 6518 E: mailbox@biwi.at W: www.biwi.at
Bildungsberatung für Karriere & Unternehmen des WIFI Wien	Währinger Gürtel 97 1180 Wien	T: (01) 476 77 - 5361 E: bildungsberatung@wifiwien.at W: www.wifiwien.at/bildungsberatung
WIFI Niederösterreich Berufsinformationszentren	Rödlgasse 1 3100 St. Pölten	T: (02742) 890 - 2702 E: biz@noe.wifi.at W: www.wifi-biz.at
Karriereberatung der Wirtschafts- kammer Oberösterreich	Wiener Straße 150 4021 Linz	T: 05 90 909 - 4052 E: karriere@wkoee.at W: wko.at/ooe/karriere
WIFI Steiermark	Körblergasse 111 - 113 8010 Graz	T: (0316) 601 - 492 E: david.schuetze@wifi.wkstmk.at W: www.stmk.wifi.at
Berufsausbildung der WK Kärnten	Koschutastraße 3 9020 Klagenfurt	T: 05 90 904 - 850 E: lehrlingsstelle@wkk.or.at W: wko.at/ktn/lehrlingsstelle
AHA! - Bildungsberatung der Wirtschaftskammer Salzburg	Julius-Raab-Platz 4 5027 Salzburg	T: (0662) 8888 - 276 E: aha@wks.at W: www.aha-bildungsberatung.at
Bildungsconsulting des WIFI Tirol	Egger-Lienz-Straße 116 6020 Innsbruck	T: 05 90 90 5 - 7291 E: sabine.kofler@wktiro.at W: www.tirol.wifi.at/bildungsberatung
BIFO - Beratung für Bildung und Beruf Vorarlberg	Bahnhofstraße 24 6850 Dornbirn	T: (05572) 317 17 - 0 E: bifoinfo@bifo.at W: www.bifo.at
WIFI der Wirtschaftskammer Österreich (Allgemeine Informationen)	Wiedner Hauptstraße 63 1045 Wien	T: 05 90 900 - 3105 E: margit.havlik@wko.at W: www.wifi.at/bildungsberatung

